

УДК 658.15:005.934+338.246]:004

DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/189-2>**Огренич Ю.О.**

доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Запорізький національний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0294-1889>

Зайцев Є.А.

магістр,
Запорізький національний університет

Ohrenych Yuliia, Zaitsev Yevhen

Zaporizhzhia National University

СТАН ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

В умовах розвитку цифрової економіки, змінності чинників ринкового середовища, підвищення рівня конкурентної боротьби важливим питанням для підприємств є стабільність функціонування, зростання показників фінансової діяльності. Визначено, що ефективність роботи підприємств, захист від загроз, ризиків, виявлення впливу негативних факторів зовнішнього середовища в значній мірі залежать від стану економічної безпеки. Доведено, що важливою складовою економічної безпеки є фінансова, від стабільності якої залежить ефективність фінансової діяльності, фінансова стійкість підприємства. З'ясовано, що в умовах цифровізації економіки важливим є зростання рівня фінансово-економічної безпеки, що вплине на показники роботи підприємства, дозволить захистити його від впливу загроз, ризиків, сформуванню заходів до нейтралізації їх впливу. Досліджено роль фінансово-економічної безпеки в роботі підприємства та визначено її принципи. Проведено аналіз динаміки кількості підприємств, які здійснювали електронну торгівлю в Україні та встановлено важливість кібербезпеки, що також впливає на показники фінансово-економічної безпеки. Проаналізовано показники ліквідності, фінансової стійкості та здійснено інтегральну оцінку фінансово-економічної безпеки ПАТ «Запоріжсталь». Виокремлено проблеми досягнення фінансово-економічної безпеки підприємства ПАТ «Запоріжсталь» та сформувано заходи і напрями щодо забезпечення фінансово-економічної безпеки, а саме: залучення коштів у вигляді міжнародної допомоги; створення системи управління фінансово-економічною безпекою; впровадження стратегії фінансово-економічної безпеки; оцінка стану фінансово-економічної безпеки та формування відповідних заходів; підвищення кваліфікації персоналу; формування резервів для покращення стану безпеки; використання сучасних програмних продуктів; зменшення операційних витрат за рахунок оптимізації та діджиталізації онлайн і офлайн операцій; економія ресурсів; впровадження нових технологій та виробництво нових видів продукції; розробка систем управління та оцінка якості окремих технічних робіт. Вирішення питань забезпечення економічної безпеки в умовах цифровізації дозволить покращити фінансово-господарську діяльність, сформуванню конкурентні переваги та визначити напрями розвитку.

Ключові слова: економічна безпека, фінансово-економічна безпека, підприємство, фінансова стійкість, рентабельність, цифровізація економіки, загрози, ризики.

THE STATE AND PROVISION OF FINANCIAL AND ECONOMIC SECURITY OF INDUSTRIAL ENTERPRISES IN THE CONDITIONS OF DIGITALIZATION OF THE ECONOMY

In the conditions of the development of the digital economy, the variability of factors in the market environment, and the increase in the level of competition, an important issue for enterprises is the stability of functioning, the growth of indicators of financial activity. It was determined that the efficiency of enterprises, protection against threats, risks, detection of the influence of negative factors of the external environment largely depend on the state of economic security. It has been proven that an important component of economic security is financial security, the efficiency of financial activity depends on its stability, and the financial stability of the enterprise. It was found that in the conditions of digitalization of the economy, it is important to increase the level of financial and economic security, which will affect the performance of the enterprise, will allow to protect it from the influence of threats and risks, to form measures to neutralize their influence. The role of financial and economic security in the work of the enterprise was studied and its principles were determined. The analysis of the dynamics of the number of enterprises that carried out electronic trade in Ukraine was carried out and the importance of cyber security was established, which also affects the indicators of financial and economic security. The indicators of liquidity and financial stability were analyzed and an integral assessment of the financial and economic security of PJSC "Zaporizhstal" was carried out. The problems of achieving financial and economic security of PJSC "Zaporizhstal" were identified, and measures and directions for ensuring financial and economic security were formed, namely: attraction of funds in the form of international aid; creation of a financial and economic security management system; implementation of the strategy of financial and economic security; assessment of the state of financial and economic security and formation of appropriate measures; professional development of personnel; formation of reserves to improve the security situation; use of modern software products; reduction of operating costs due to optimization and digitization of online and offline operations; saving resources; introduction of new technologies and production of new types of products; development of management systems and quality assessment of individual technical works. Solving the issues of ensuring economic security in the conditions of digitalization will allow to improve financial and economic activity, to form competitive advantages and to determine directions of development.

Key words: economic security, financial and economic security, enterprise, financial stability, profitability, digitization of the economy, threats, risks.

JEL classification: M21, D81

Постановка проблеми. Процеси цифровізації економіки впливають на показники функціонування підприємств, стан фінансово-економічної безпеки та визначають напрямки розвитку, формують конкурентні переваги. Поряд з цим, виникнення загроз, ризиків, нестабільність зовнішнього середовища мають негативний вплив на стан фінансово-економічної безпеки підприємства. Від стану фінансово-економічної безпеки залежить ефективність роботи, рівень прибутковості промислових підприємств та виникає потреба у її дослідженні, забезпеченні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання оцінки стану фінансово-економічної безпеки підприємств, використання цифрових технологій досліджено такими вченими: Вергун А.М., Стріжко К.В. [1]; Бондаренко О.О., Сухецький В.А. [2]; Русіна Ю.О., Ополонець А.Г. [3]; Павліченко В.М. [4]; Біломістна І.І., Олійник О.В. [5]; Череп О.Г., Урусова З.П., Урусов А.А. [6]; Барташевська Ю.М. [7]; Фролов С.М., Козьменко О.В., Бойко А.О. [8]; Орлик О.В. [9]; Губарик О.М., Перехрест І.К. [10]; Передерій Т.С. [11]; Гринюк Н., Докієнко Л. [12]; Турчин Л.Я. [13]; Копилюк О.І., Гузар У.С., Гута С.В. [14].

Поряд з цим, виникають нові загрози, ризики, з'являються цифрові технології та питання підвищення рівня фінансово-економічної безпеки потребує більш детального дослідження задля визначення напрямів її зростання.

Метою статті є дослідження фінансового стану, рівня фінансово-економічної безпеки, динаміки використання цифрових технологій та виокремлення проблем, визначення напрямків підвищення рівня фінансово-економічної безпеки промислових підприємств в умовах цифровізації економіки.

Виклад основних результатів дослідження. Стан економічної безпеки на промислових підприємствах постійно змінюється, що обумовлено змінністю ринкового середовища, виникненням загроз, ризиків та негативно впливає на результати функціонування. Однією з важливих складових економічної безпеки є фінансова, що позначається на показниках фінансового стану, фінансової стійкості, платоспроможності, формуванні конкурентних переваг. В умовах сьогодення відбувається активне впровадження цифрових технологій, що відображає вплив даного фактору на роботу

підприємств та обумовлює необхідність використання програмних продуктів для забезпечення стабільності фінансово-економічної безпеки. Важливим завданням для підприємств є забезпечення зростання фінансово-економічної безпеки задля ефективної діяльності, своєчасного виявлення загроз та розробки заходів нейтралізації їх впливу.

Стан фінансової безпеки впливає на фінансову стійкість, дозволяє мінімізувати ризики, забезпечує стабільність та надійність функціонування. З метою забезпечення фінансово-економічної безпеки доцільним є управління нею, що має базуватися на певних принципах (табл. 1). Дотримання означених принципів дозволить якісно управляти фінансово-економічною безпекою та досягти зростання її рівня, розробити напрямки покращення.

Фінансово-економічна безпека є важливим інструментом забезпечення стабільності роботи підприємств, впливає на бізнес-операції та задля забезпечення її зростання доцільним є використання системи управління, яка повинна відповідати тенденціям сьогодення.

Відбувається процес цифрової трансформації, впровадження цифрових технологій у господарську роботу підприємств, автоматизація виробничих процесів, документообігу, що також впливає на стан фінансово-економічної безпеки. Крім того, перед підприємствами постає питання обробки великих масивів інформації, переходу на електронну торгівлю, дослідження онлайн-ресурсів, програм штучного інтелекту, необхідності захисту від кібератак, що позначається на результатах функціонування, прибутковості і потребує покращення економічної безпеки.

Стрімкий розвиток цифрової економіки та впровадження сучасних технологій актуалізує питання інформаційної безпеки на промислових підприємствах. Крім того, даний вид безпеки також позначається на показниках економічної безпеки та, як результат, на результативності роботи.

Відповідно, одним з показників, який впливає та фінансову та інформаційну безпеку підприємства, є електронна торгівля (табл. 2). Протягом 2021 р. порівняно з 2020 р. спостерігається наступна динаміка показника кількості підприємств, які здійснювали електронну торгівлю: переробна промисловість – зростання на 6 од.; будівництво – зростання на 3 од.; тимчасове

Таблиця 1

Принципи фінансово-економічної безпеки підприємства

Принцип	Характеристика
Варіативність	формування декількох варіантів рішень в процесі управління фінансово-економічною безпекою та моделювання ситуації
Об'єктивність	вимагає достовірного відображення стану та динаміки показників, дозволяє приймати якісні рішення
Динамізм	врахування впливу факторів, загроз, ризиків та адаптація до їх впливу
Ефективність	управління фінансово-економічною безпекою спрямовано на підвищення її рівня
Раціоналізація витрат	мінімізація витрат на управління фінансово-економічною безпекою та раціональне використання ресурсів
Зворотний зв'язок	постійний контроль над об'єктом управління та своєчасне отримання інформації
Прозорість даних	використання достовірної інформації, відкритість даних в процесі управління
Інноваційність	впровадження цифрових технологій та захист від кіберзагроз
Комплексність	дотримання декількох підходів в процесі управління
Оперативність	забезпечення швидкого реагування на чинники ринкового середовища

Джерело: складено на основі [5]

розміщування й організація харчування, інформація та телекомунікації, операції з нерухомим майном – зростання на 1 од.; професійна, наукова та технічна діяльність – зростання на 5 од.; водопостачання; каналізація, поводження з відходами – скорочення на 1 од. Крім того, спостерігається позитивна тенденція за 2021 р. щодо зростання обсягу реалізованої продукції на всіх підприємствах України, отриманого від електронної торгівлі на 20% [16].

Враховуючи дані табл. 2 слід відзначити таку динаміку показника обсяг реалізованої продукції на підприємствах, отриманого від електронної торгівлі за 2021 р. порівняно з 2020 р.: переробна промисловість – зростання на 8%; постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря – зростання на 19%; водопостачання; каналізація, поводження з відходами – зростання на 1%; будівництво – зростання на 17%; оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – зростання на 28%; транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність – зростання на 16%; тимчасове розміщування й організація харчування – зростання на 9%; інформація та телекомунікації – зростання на 19%; операції з нерухомим майном – зростання на 75%; професійна, наукова та технічна діяльність – зростання на 14%; діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування – зростання на 21%. Динаміка досліджуваного показника підтверджує вплив на стан економічної безпеки підприємств та активізацію впровадження цифрових технологій.

Слід відзначити, що більша частка електронної комерції припадає на великі підприємства, які активно впроваджують цифрові технології. Однією з причин такої ситуації є забезпечення крупних компаній

кадровими, фінансовими, матеріальними ресурсами. Поряд з цим, протягом 2022–2023 рр. середні та малі підприємства почали активно використовувати інформаційно-комунікаційні технології, що позитивно впливає на стан економічної безпеки.

В даний час ПАТ «Запоріжсталь» є одним з найважливіших підприємств металургійного комплексу України та вважається третім за масштабами виробництва металопродукції в Україні. З метою дослідження стану фінансово-економічної безпеки підприємства необхідно проаналізувати динаміку основних показників, показників фінансової стійкості, платоспроможності, рентабельності. Відповідно проаналізуємо основні показники діяльності підприємства за 2020–2022 рр. (табл. 3). Необхідно відзначити, що у 2020 р., 2022 р. підприємство було збитковим та протягом 2022 р. відбулося скорочення всіх показників, що свідчить про існування загроз, негативний вплив факторів ринкового середовища. Обсяг реалізації виготовленої продукції скоротився протягом 2020–2022 рр. на 2,82% [15].

Серед причин збиткової діяльності ПАТ «Запоріжсталь» слід виділити: збитковість гірничо-металургійної групи «Метінвест», до якої належить досліджуване підприємство, внаслідок повномасштабного вторгнення в Україну; висока собівартість виробництва продукції; збитковість операційної діяльності через високі адміністративні витрати та витрати на збут; збитковість іншої діяльності підприємства; скорочення частки інвестиційного капіталу; вплив факторів ринкового середовища.

Доцільним є проведення оцінки рівня платоспроможності підприємства задля визначення можливості своєчасно розраховуватися з борговими зобов'язаннями та визначення інвестиційної привабливості для інвесторів.

Таблиця 2

Кількість підприємств, які здійснювали електронну торгівлю та обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг), отриманий від електронної торгівлі у 2018–2021 рр.

Показники	Кількість підприємств, які здійснювали електронну торгівлю, од.				Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємств, отриманий від електронної торгівлі, тис.грн			
	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
Переробна промисловість	673	661	684	690	52600790,7	56297178,5	61018044,8	65987521,4
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	17	12	15	15	441913,2	338606,4	423456,7	503724,6
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	12	17	17	16	90583,0	171730,7	170678,2	172357,9
Будівництво	107	93	98	101	1358493,2	1933818,5	2063877,6	2421364,7
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	914	924	929	931	128502264,3	104074764,4	144775433,0	185025520,9
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	131	125	127	127	31257594,8	117600857,0	141783125,1	164784027,2
Тимчасове розміщування й організація харчування	147	166	170	171	2105230,0	2741067,6	2897865,9	3148675,9
Інформація та телекомунікації	204	197	209	210	3993376,1	5065412,6	5924611,6	7050032,9
Операції з нерухомим майном	33	22	25	26	1043018,9	109060,2	511958,6	894158,6
Професійна, наукова та технічна діяльність	88	83	80	85	2119916,1	1713579,3	1689638,3	1921357,0
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	145	137	134	136	4506051,0	2672497,8	3295710,8	3981929,4

Джерело: складено на основі [16]

Таблиця 3

Динаміка основних показників діяльності металургійного підприємства ПАТ «Запоріжсталь» за 2020–2022 рр., тис. грн.

Показники	2020	2021	2022	Відхилення (2022 р. до 2020 р.)	
				тис. грн.	у %
Обсяг реалізації продукції	45630637	86968733	46916321	1285684	2,82
Собівартість реалізованої продукції	43852136	64536759	46801073	2948937	6,72
Валовий прибуток (збиток)	1778501	22431974	115248	-1663253	-93,52
Чистий прибуток (збиток)	-3678076	16809158	-5390772	-1712696	46,56
Середньорічна чисельність персоналу	10452	10947	10440	-12	-0,11
Продуктивність праці	4370,75	7944,53	4488,74	117,99	2,70
Річний фонд оплати праці	2919914	2933056	2272345	-647569	-22,18

Джерело: складено на основі [15]

Враховуючи динаміку показників ліквідності та платоспроможності ПАТ «Запоріжсталь» слід відзначити, що протягом 2022 р. відбулися такі зміни (табл. 4): коефіцієнт поточної ліквідності відповідає нормативному значенню та його зростання відображає можливість розрахуватись за терміновими зобов'язаннями за рахунок оборотних активів; коефіцієнт швидкої ліквідності дозволяє відзначити, що підприємство може погасити всі зобов'язання; коефіцієнт абсолютної ліквідності не відповідає нормативному значенню, тобто підприємство не може майже всі зобов'язання погасити за рахунок грошових коштів та їх еквівалентів.

Стан фінансової, господарської діяльності, стабільності роботи відображають показники фінансової стійкості підприємства (табл. 5). Враховуючи проаналізовані дані слід відзначити, що протягом 2022 р. відбулися такі зміни: коефіцієнт фінансової автономії відповідає нормативному значенню ($> 0,5$), тобто підприємство не залежне від позикових коштів (у структурі капіталу власний капітал складає 44%, 58% та 57% відповідно за аналізованими роками); коефіцієнт фінансової залежності дозволяє відзначити, що підприємство переважно фінансується за рахунок власних коштів, відбувається покращення фінансової стабіль-

ності; коефіцієнт фінансового ризику підвищився, тобто спостерігається негативний вплив загроз, ризиків.

Додатковим показником для оцінки ефективності господарської діяльності підприємства та рівня прибутковості є рентабельність, яка наведена на рис. 1. Валова рентабельність реалізованої продукції знижується у 2022 р. через зменшення чистого доходу від реалізації продукції, валового прибутку, що відображає зниження ефективності виробничої діяльності, а також ефективності політики ціноутворення. Рентабельність операційної діяльності скорочується з 25,03% у 2021 р. до 8,95% у 2022 р. через зниження фінансового результату від операційної діяльності. Чиста рентабельність виробництва складає у 2021 р. 26,05% та у 2022 р. має від'ємне значення.

Враховуючи дослідження показників платоспроможності, фінансової стійкості та рентабельності слід відзначити, що їх динаміка впливатиме на формування рівня фінансової безпеки підприємства. Проте, для визначення стану фінансово-економічної безпеки, поряд з аналізом показників фінансового стану, доцільним є проведення оцінки її рівня за групою показників. Розрахунок інтегральної оцінки рівня фінансово-економічної безпеки підприємства наведений у табл. 6.

Таблиця 4

Коефіцієнти ліквідності ПАТ «Запоріжсталь» у 2020–2022 рр.

Показники	2020	2021	2022	Відхилення		
				2021 від 2020	2022 від 2021	2022 від 2020
Коефіцієнт поточної ліквідності (1–1,5)	1,13	1,79	1,55	0,66	-0,24	0,42
Коефіцієнт швидкої ліквідності (0,7–0,8)	0,93	1,47	1,45	0,54	-0,02	0,52
Коефіцієнт абсолютної ліквідності (0,2–0,35)	0,00	0,005	0,004	0,005	-0,001	0,004
Узагальнюючий показник (коефіцієнт) ліквідності	0,55	0,86	0,79	0,31	-0,07	0,24

Джерело: складено на основі [15]

Таблиця 5

Показники фінансової стійкості підприємства ПАТ «Запоріжсталь» у 2020–2022 рр.

Показники	2020	2021	2022	Відхилення		
				2021 від 2020	2022 від 2021	2022 від 2020
Коефіцієнт фінансової автономії	0,44	0,58	0,57	0,14	-0,01	0,13
Коефіцієнт фінансової залежності	2,29	1,73	1,74	-0,56	0,01	-0,55
Коефіцієнт фінансового ризику	1,29	0,73	0,74	-0,56	0,01	-0,55
Коефіцієнт маневрування власного капіталу	0,03	0,43	0,34	0,4	-0,09	0,31
Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень.	0,13	0,15	0,07	0,02	-0,08	-0,06

Джерело: складено на основі [15]

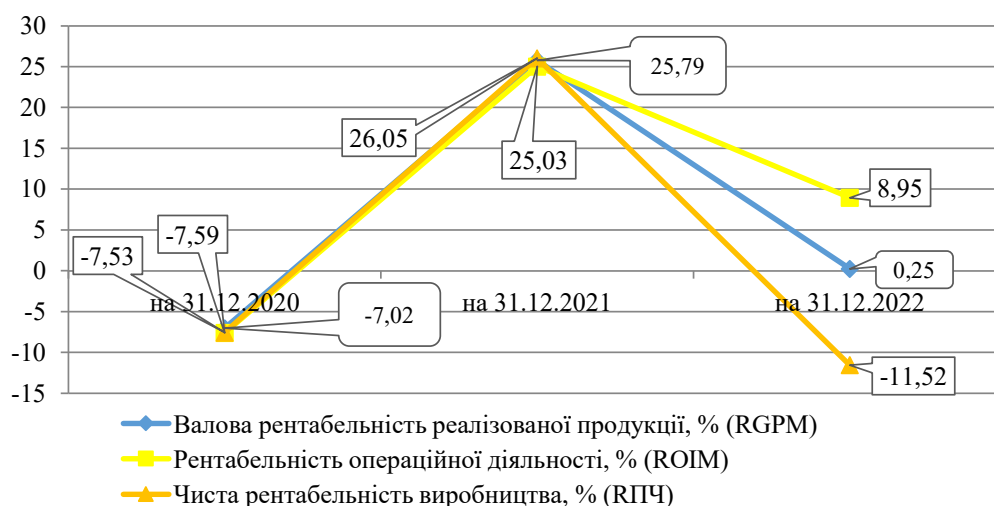


Рис. 1. Динаміка показників рентабельності продажу ПАТ «Запоріжсталь» у 2020–2022 рр.

Джерело: побудовано на основі [15]

Таблиця 6

Розрахунок інтегральної оцінки фінансово-економічної безпеки ПАТ «Запоріжсталь» за 2020–2022 рр.

Найменування показника	Розрахункові значення			Відхилення 2022 до 2021
	2020	2021	2022	
Інтегральний показник майнового стану	0,54	0,67	0,38	-0,29
Інтегральний показник ліквідності	0,15	0,53	0,63	0,10
Інтегральний показник фінансової незалежності	0,17	0,25	0,41	0,16
Інтегральний показник ділової активності	0,53	0,31	0,49	0,18
Інтегральний показник ефективності діяльності	-0,24	0,94	-0,37	-1,31
Сукупна інтегральна оцінка рівня фінансово-економічної безпеки	0,23	0,54	0,31	-0,23

Джерело: розраховано авторами

Протягом 2022 р. відбулося зниження сукупного інтегрального показника рівня фінансово-економічної безпеки, що обумовлено збитковістю підприємства та виникненням фінансової кризи. Враховуючи дослідження авторів [17] слід відзначити, що підприємство має низький рівень фінансово-економічної безпеки у 2022 р. Для підвищення фінансово-економічної безпеки підприємству необхідно переглянути структуру доходів та витрат, а саме зменшити витратну частину. Підвищення рівня фінансової безпеки сприятиме покращенню фінансового становища підприємства.

За результатами проведеного дослідження виокремлено проблеми, які загрожують фінансово-економічній безпеці підприємства ПАТ «Запоріжсталь», зокрема: економічна нестабільність; змінність політичної ситуації; значне податкове навантаження; зростання конкурентної боротьби; змінність законодавства; зменшення попиту на вітчизняному та закордонному ринках, скорочення обсягів збуту; підвищення споживчих вимог до якості продукції; розірвання контрактів з постачальниками; проблеми з логістикою; низький рівень ресурсозбереження; зростання собівартості продукції; неефективна організація виробничих та управлінських процесів; розголошення конфіденційної інформації; недосконалість механізму контролю на підприємстві; повільне впровадження інновацій та програмних продуктів; плинність кадрів; нестача фінансового забезпечення; переважання застарілих технологій.

В умовах цифровізації економіки з метою підвищення рівня фінансово-економічної безпеки підприємств доцільним є здійснення таких заходів: залучення коштів у вигляді міжнародної допомоги, отримання допомоги від органів місцевої влади; розширення ринків збуту та залучення нових клієнтів; створення системи управління фінансово-економічною безпекою з метою дослідження загроз, ризиків, факторів ринкового середовища; впровадження стратегії фінансово-економічної безпеки задля визначення цілей, завдань, напрямів розвитку, формування способів подолання загроз; оцінка та дослідження стану фінансово-економічної безпеки; підвищення кваліфікації персоналу, їх навчання, мотивація; формування резервів для покращення стану безпеки; використання сучасних програмних продуктів з метою розробки якісних рішень, оцінки ризиків; зменшення операційних витрат за рахунок оптимізації та діджиталізації онлайн і офлайн операцій; мінімізація витрат, раціональне використання ресурсів; дослідження досвіду іноземних підприємств та впровадження нових технологій; виробництво нових видів продукції відповідно до потреб ринку; вдосконалення систем управління підприємством.

Враховуючи вищезначене слід відзначити, що удосконалення управління фінансово-економічною безпекою промислових підприємств відіграє важливе значення та дозволяє забезпечити стабільність їх роботи. В умовах сьогодення підприємства функціонують під

постійним впливом факторів зовнішнього середовища, вплив яких може спричинити погіршення фінансової стійкості, призвести до банкрутства. У зв'язку з цим важливим є проведення оцінки фінансово-економічної безпеки ПАТ «Запоріжсталь» та впровадження заходів до її підвищення.

Важливим завданням у цьому напрямку є впровадження інновацій, цифрових технологій з метою забезпечення фінансової та економічної безпеки. Це дозволить прогнозувати показники діяльності, підвищити рівень взаємодії між підрозділами підприємства, посилити рівень захисту інформації, забезпечить формування конкурентних переваг, визначення напрямів розвитку протягом довгострокового періоду. Не менш важливим питанням в напрямку забезпечення фінансово-економічної безпеки є достатній рівень фінансування, забезпечення інвестиційними ресурсами.

Таким чином, забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства відіграє важливу роль, адже дозволяє покращити показники фінансово-господарської діяльності, фінансові показники, підвищити конкурентоспроможність, впровадити інновації, сприяє інноваційному розвитку, активізації інвестиційної діяльності.

Висновки. Встановлено, що фінансово-економічна безпека відіграє важливу роль у забезпеченні стабільності фінансово-господарської діяльності промисло-

вих підприємств, формуванні конкурентних переваг, захисті комерційної таємниці. Крім того, підприємства функціонують під постійним впливом факторів ринкового середовища, які необхідно своєчасно виявляти та формувати заходи до нейтралізації їх впливу.

Проведено дослідження платоспроможності, рентабельності, фінансової стійкості, рівня фінансово-економічної безпеки ПАТ «Запоріжсталь» та визначено, що підприємство має стабільне фінансове положення, достатній обсяг власних оборотних засобів. Аналіз фінансово-економічної безпеки підприємства показав, що у 2020 р. інтегральний показник підприємства був на достатньому рівні, але у 2021–2022 рр. зменшився внаслідок фінансової кризи. Коливання інтегрального показника свідчить про недостатній рівень фінансово-економічної безпеки ПАТ «Запоріжсталь», що потребує розробки заходів до її підвищення.

Визначено проблеми фінансово-економічної безпеки та сформовано заходи до її підвищення. Встановлено, що доцільним є розробка системи управління фінансово-економічною безпекою підприємства, використання якої дозволить прогнозувати загрози, ризики, своєчасно реагувати на них, формувати заходи до нейтралізації їх впливу, що дозволить покращити фінансово-господарську діяльність в умовах цифровізації економіки.

Список використаних джерел:

1. Вергун А.М., Стріжко К.В. Сучасні підходи до оцінки рівня фінансової безпеки підприємства. *Ефективна економіка*. 2015. № 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4142>
2. Бондаренко О.О., Сухецький В.А. Фінансово-економічна безпека підприємства: теоретичний та практичний аспекти. *Ефективна економіка*. 2014. №10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3580>
3. Русіна Ю.О., Ополонець А.Г. Організація і управління системою фінансово-економічної безпеки на підприємстві. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2016. № 6. С. 115–119. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2016_6_30
4. Павліченко В.М. Економічна безпека українських підприємств в умовах фінансово-економічної кризи: сутність, загрози. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2014. Вип. 48. С. 142–150. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vetr_2014_48_29
5. Біломістна І.І., Олійник О.В. Особливості формування теоретичних підходів до визначення фінансової безпеки підприємства як економічної категорії. *Економічні науки. Серія: Облік і фінанси*. 2013. Вип. 10(1). URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/esnof_2013_10\(1\)_6](http://nbuv.gov.ua/UJRN/esnof_2013_10(1)_6)
6. Череп О.Г., Урусова З.П., Урусов А.А. Управління фінансово-економічною безпекою підприємств в Україні. *Вісник ЖДТУ. Серія: Економічні науки*. 2012. № 3(61). С. 328–330. URL: <http://ven.ztu.edu.ua/article/view/44521>
7. Барташевська Ю.М. Економічна безпека підприємства: фактори впливу та шляхи забезпечення. *Економіка і суспільство*. 2016. Вип. 7. С. 189–194. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/7_ukr/32.pdf
8. Фролов С.М., Козьменко О.В., Бойко А.О. та ін. Управління фінансовою безпекою економічних суб'єктів: навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів економічних і юридичних спеціальностей усіх форм навчання / за заг. ред. С.М. Фролова. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2015. 332 с.
9. Орлик О.В. Технологія управління фінансово-економічною безпекою підприємств. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Економіка*. 2015. Вип. 9(1). Т. 23. № 10/1. С. 80–89. URL: https://www.dnu.dp.ua/docs/visnik/fecon/program_59b14d1db9d08.pdf
10. Губарик О.М., Пережест І.К. Управління фінансово-економічною безпекою підприємства в умовах кризи. *Молодий вчений*. 2017. № 1 (41). С. 572–575. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2017_1_138
11. Пережерій Т.С. Стратегія цифрової безпеки підприємства як драйвер цифрової трансформації економіки України. *Вісник економічної науки України*. 2019. № 2 (37). С. 201–204.
12. Нгуныук Н., Dokiienko L. Financial security of Ukrainian enterprises. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2021. № 2. С. 79–93. URL: [https://doi.org/10.31617/visnik.knute.2021\(136\)06](https://doi.org/10.31617/visnik.knute.2021(136)06).
13. Турчин Л.Я. Електронна комерція як ефективний маркетинговий інструмент. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2021. № 3. С. 93–100. URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2022/03/2021-en-3-15.pdf>
14. Копилюк О.І., Гузар У.С., Гута С.В. Сучасні підходи до організації системи фінансово-економічної безпеки підприємства. *Бізнес Інформ*. 2019. № 3. С. 229–234.
15. Офіційний сайт ПАТ «Запоріжсталь». URL: <https://zaporizhstal.com/pidpriyemstvo/>
16. Офіційний сайт Держаної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
17. Лойко Д.М., Фомін О.О. Визначення рівня економічної безпеки швейного підприємства. *Ефективна економіка*. 2014. № 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2767>

References:

1. Verhun A. M., Strizhko K. V. (2015) Suchasni pidkhody do otsinky rivnia finansovoi bezpeky pidpriemstva [Modern approaches to assess the level of the company financial security]. *Efficient economy*, vol. 6. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4142>
2. Bondarenko O. O., Sukhetskiy V. A. (2014) Finansovo-ekonomichna bezpeka pidpriemstva: teoretychni ta praktychni aspekty [Financial and economic security of enterprise: theoretical and practical aspects]. *Efficient economy*, vol. 10. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3580>
3. Rusina J., Opolonets A. (2016) Orhanizatsiia i upravlinnia systemoiu finansovo-ekonomichnoi bezpeky na pidpriemstvi [Organization and management system of financial and economic security for the enterprise]. *Formation of market relations in Ukraine*, vol. 6, pp. 115–119. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2016_6_30
4. Pavlichenko V. N. (2014) Ekonomichna bezpeka ukraïnskykh pidpriemstv v umovakh finansovo-ekonomichnoi kryzy: sutnist, zahrozy [Economic security of the ukrainian enterprises in conditions of financial-economic crisis: essence, threats]. *Herald of the economy of transport and industry*, vol. 48, pp. 142–150. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vetp_2014_48_29
5. Bilomistna I., Olijnyk O. (2013) Osoblyvosti formuvannia teoretychnykh pidkhodiv do vyznachennia finansovoi bezpeky pidpriemstva yak ekonomichnoi katehorii [Features of theoretical approaches to determining financial security enterprise as an economic category]. *Economic sciences. Series: Accounting and Finance*, vol. 10 (1). Available at: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2013_10\(1\)_6](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2013_10(1)_6)
6. Cherep O. H., Urusova Z. P., Urusov A. A. (2012). Upravlinnia finansovo-ekonomichnoi bezpekoïu pidpriemstv v Ukraini [Management of financial and economic security of enterprises in Ukraine]. *Bulletin of ZHTU. Series: Economic Sciences*, vol. 3(61), pp. 328–330. Available at: <http://ven.ztu.edu.ua/article/view/44521>
7. Bartashevs'ka Yu. N. (2016) Ekonomichna bezpeka pidpriemstva: faktory vplyvu ta shliakhy zabezpechennia [The economic security: factors of influence and ways of support]. *Economy and society*, vol. 7, pp. 189–194. Available at: https://economyandsociety.in.ua/journals/7_ukr/32.pdf
8. Frolov S. M., Kozmenko O. V., Boiko A. O. (2015) Upravlinnia finansovoiu bezpekoïu ekonomichnykh subiektiv: navch. posib. dlia studentiv vyshchykh navchalnykh zakladiv ekonomichnykh i yurydychnykh spetsialnosti usikh form navchannia [Management of financial security of economic entities: training, manual for students of higher educational institutions of economic and legal specialties of all forms of education]. Sumy: DVNZ "UABS NBU. (in Ukrainian)
9. Orlyk O. V. (2015) Tekhnolohiia upravlinnia finansovo-ekonomichnoi bezpekoïu pidpriemstv [Technology of management of financial and economic security of enterprises]. *Bulletin of Dnipropetrovsk University. Series: Economy*, Issue 9(1), Volume 23, no. 10/1, pp. 80–89. Available at: https://www.dnu.dp.ua/docs/visnik/fecon/program_59b14d1db9d08.pdf
10. Gubaryk O. N., Perekhrest I. K. (2017) Upravlinnia finansovo-ekonomichnoi bezpekoïu pidpriemstva v umovakh kryzy [Management of financial and economic safety of the enterprise in crisis conditions]. *Young Scientist*, no. 1 (41), pp. 572–575. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2017_1_138
11. Perederii T. S. (2019) Stratehiia tsyfrovoi bezpeky pidpriemstva yak draiver tsyfrovoi transformatsii ekonomiky Ukrainy [Strategy of digital security of enterprise as a driver digital transformation of economic Ukraine]. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, no. 2 (37), pp. 201–204.
12. Hrynyuk N., Dokiienko L. (2021) Finansova bezpeka pidpriemstv Ukrainy [Financial security of Ukrainian enterprises]. *Visnyk Kyi'vs'kogo nacional'nogo torgovel'no-ekonomichnogo universytetu.*, no. 2, pp. 79–93. Available at: [https://doi.org/10.31617/visnik.knute.2021\(136\)06](https://doi.org/10.31617/visnik.knute.2021(136)06)
13. Turchyn L. (2021) Elektronna komertsiiia yak efektyvnyi marketynhovi instrument [Electronic commerce as an effective marketing tool]. *Bulletin of the Khmelnytskyi National University. Economic sciences*, no. 3, pp. 93–100. Available at: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2022/03/2021-en-3-15.pdf>
14. Kopylyuk O. I., Husar U. Y., Guta S. V. (2019) Suchasni pidkhody do orhanizatsii systemy finansovo-ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva [The Modern Approaches to Organization of the System of Financial-Economic Security of Enterprise]. *Business Inform*, no. 3, pp. 229–234.
15. Official website of PJSC "Zaporizhstal". Available at: <https://zaporizhstal.com/pidpriemstvo/>
16. Official website of the State Statistics Service of Ukraine. Available at: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
17. Loyko D. M., Fomin O. O. (2014). Vyznachennia rivnia ekonomichnoi bezpeky shveinoho pidpriemstva [Level detection of economic safety of the sewing factory]. *Efficient economy*, no. 2. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2767>